

M.: GU VSHEH, 2000. – 608 s.

8. Komenskij YA.A. Pereizdanie. (Antologiya gumannoj pedagogiki) / YA.A. Komenskij – M.: Izdatel'skij Dom SHalvy Amonashvili, 2002. – 224 s.

9. Kremen' V. Obrazovanie: cennostnye orientiry setevogo obshchestva/ V.Kremen' // Zerkalo nedeli (Mezhdunarodnyj obshchestvenno-politicheskij ezhenedel'nik). – 2013. – №31(30 avgusta).

10. Palkin V. Pobedit' «civilizovannoe dikarstvo». / V.A. Palkin. – Saarbryukken: LAMBERT Academic Publishing, 2017. – 282s.

11. Sajt weforum.org. Kakuyu rol' sygraet obrazovanie v CHetvertoj promyshlennoj revolyucii: [EHlektronnyj resurs] – Rezhim dostupa: <https://www.weforum.org/agenda/2016/01>

12. Ushinskij K.D. Antologiya gumannoj pedagogiki. / K.D. Ushinskij. – M.: Izdatel'skij dom SHalvy Amonashvili, 2002. – 224 s.

13. SHpengler O. Zakat Evropy / O. SHpengler. – M.: Nauka, 1993. – 592s.

UDC 378.147.34

A MODERN TEACHING OF CHILD NEPHROLOGY TO STUDENTS 4TH YEAR OF THE PEDIATRIC FACULTY

СУЧАСНЕ ВИКЛАДАННЯ ДИТЯЧОЇ НЕФРОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ ІV КУРСУ ПЕДІАТРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Ryznychuk M.O.

Associate Professor of the Department of Pediatrics and Medical Genetics, Ph.D.

Higher educational institution of Ukraine "Bukovina State Medical University"

Teatralnaya Sq., 2, Ukraine, 58001

Ризничук М.О.

доцент кафедри педіатрії та медичної генетики, к.м.н.

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»,

Театральна пл., 2, Чернівці, 58001, Україна

Abstract. The article presented the teaching materials on child nephrology within the module «most widespread somatic and endocrine diseases in children» students 4th year pediatric faculty who study in « Pediatrics ». The features of the educational process with current needs related to health care reform in Ukraine.

Key words: pediatric nephrology, students, 4th year teaching.

Резюме. У статті наведені матеріали з організації викладання дитячої нефрології у рамках модуля "Найбільш поширені соматичні та ендокринні захворювання в дітей" студентам ІV курсу педіатричного факультету, які навчаються за спеціальністю "Педіатрія". Обговорюються особливості навчального процесу з урахуванням сучасних потреб, пов'язаних з реформою системи охорони здоров'я України.

Ключові слова: дитяча нефрологія, студенти, 4-й курс, викладання.

Резюме. В статье приведены материалы по организации преподавания детской нефрологии в рамках модуля «Наиболее распространенные соматические и эндокринные заболевания у детей» студентам 4-го курса педиатрического факультета, обучающихся по специальности «Педиатрия». Обсуждаются особенности учебного процесса с учетом современных потребностей, связанных с реформой системы здравоохранения Украины.

Ключевые слова: детская нефрология, студенты, 4-го курс, преподавание.

Вступ.

В умовах сучасного реформування медицини та підготовки кадрів за Болонською системою освіти ще більше зростає значущість викладання педіатрії, що проводиться за модульною системою і потребує постійного вдосконалення організації навчального процесу та використання новітніх методик викладання [2, 6]. Особливості та проблеми сучасної педіатрії є вкрай важливими в діяльності кожного сімейного лікаря, оскільки здоров'я дорослої людини формується в дитинстві та залежить від багатьох чинників [13].

На сучасному етапі розвитку педагогічної системи в Україні, педіатрія, як предмет, викладається за модульною системою [1, 3, 5]. Новітні методики викладання, модернізовані навчальні техніки та прийоми дають змогу сучасному педагогу оптимально підібрати той чи інший метод викладання відповідно до рівня знань, потреб, інтересів студентів. Особливий акцент, при цьому, ставиться на формуванні у майбутніх лікарів як спеціальних практичних навичок, так і комунікаційних, які потрібні для формування здатності до командної роботи, дотримання етики та деонтології тощо [4, 7].

Науково обґрунтоване, структурно-логічне й методично

правильне викладання матеріалу відповідно до нових тенденцій і реалій світового досвіду має становити основу державного стандарту освіти. Суспільству потрібні спеціалісти, які зможуть приймати нестандартні рішення, мають високий рівень теоретичної та практичної підготовки, вміють творчо та креативно мислити [8, 11]. У цьому напрямку потрібне формування як дисципліни загалом, так і кожного її розділу зокрема [9, 12].

Основна частина. Структура нефрологічної патології дитячого віку значно відрізняється від такої у дорослих. Для того щоб вчасно діагностувати патологію, призначити адекватне лікування, сучасний лікар повинен добре знати анатомо-фізіологічні особливості дитячого організму. Не дивно, що в дитячій нефрології надзвичайно актуальні питання статевих особливостей розвитку сечової системи, питання урологічних інфекційних процесів та дизметаболических нефропатій що не тільки нерідко зумовлені уродженою патологією, а й перебігають у вигляді вторинних змін на тлі інших захворювань.

Дитяча нефрологія викладається студентам 4-го курсу на кафедрі педіатрії та медичної генетики в рамках змістовного модуля «Найбільш поширені соматичні та ендокринні захворювання в дітей».

Змістовний модуль 6 носить назву «Захворювання сечової системи в дітей», тривалість якого становить 18 год. У рамках даного модуля на практичних заняттях розглядаються наступні теми: інфекції сечової системи в дітей (4 год); гломерулонефрит у дітей та хронічна ниркова недостатність у дітей (5 год). На лекції, із даного змістовного модуля виділяється 6 год. На самостійне опрацювання теми дизметаболических нефропатій в дітей виділено 3 год.

Цілями змістовного модуля «Захворювання сечової системи в дітей» є: визначення етіологічних та патогенетичних чинників інфекції сечової системи (цистити, пієлонефриту); гломерулонефриту, хронічної ниркової недостатності та дизметаболических нефропатій у дітей. У рамках програми студенту необхідно навчитися класифікувати нефрологічну патологію, навчитися формулювати діагноз за допомогою сучасних класифікацій та аналізувати типову клінічну картину патології сечової системи. Правильно складати план обстеження та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень при інфекції сечової системи (циститі, пієлонефриті); гломерулонефриті, хронічній нирковій недостатності, дизметаболических нефропатіях у дітей.

Сучасна клінічна лекція, це та форма навчання яка забезпечує теоретико-методологічну базу з дисципліни, формує клінічне мислення. Студентам, у рамках даного змістовного модуля читаються три лекції, а саме: «Інфекції сечовидільної системи в дітей», «Гломерулонефрит у дітей» та «Хронічна ниркова недостатність у дітей». Основними принципами проведення лекцій з дитячої нефрології є розгляд основних нозологічних форм у типових їх проявах, подається класичний варіант розвитку хвороби, сучасні методи діагностики та лікування захворювань. Обов'язковим елементом лекції є демонстрація хворого за тематикою, з розглядом історії хвороби й акцентуванням уваги студентів на типових ознаках захворювання та особливостях певного клінічного випадку. Подібна структура викладання лекційного матеріалу забезпечує зв'язок з фундаментальними та загальноклінічними дисциплінами та формує майбутню професійну компетентність. Під час подання лекційного матеріалу студент отримує та засвоює базові професійні знання з дитячої нефрології.

Практичне заняття характеризується розглядом випадків інфекції сечової системи в дітей різного віку та статі; різних форм гломерулонефритів та хронічної ниркової недостатності і є

основною формою управління пізнавальною діяльністю майбутніх фахівців.

На початку розбору теми обов'язково наводиться загальне визначення захворювання, його поширеність в Україні та світі, етіологія та патогенез, класифікація згідно з номенклатурою хвороб МКХ-X, принципи діагностики та диференціального діагнозу, особлива увага приділяється перебігу нефрологічної патології, сучасним принципам лікування та профілактики.

Завданням клінічного практичного заняття є встановлення взаємозв'язку між теорією та практикою. Під час заняття студенти вчаться використовувати отриманий теоретичний матеріал безпосередньо під час роботи з хворою дитиною. Це досягається шляхом наведення певної сукупності характерних ознак для патології сечової системи, необхідних для класичного варіанту нозології. Для кращого засвоєння практичних навичок студенти працюють у стаціонарних відділеннях на базі обласної дитячої клінічної лікарні м. Чернівці у ліжка пацієнтів. На цьому етапі діагноз хвороби невідомий, і студентам необхідно в процесі огляду його встановити, також потрібно максимально опанувати повний план обстеження пацієнта. При виконанні об'єктивного дослідження студент вдосконалює навички пальпації, перкусії, аускультатії не тільки нирок та сечового міхура, але й обстежує дитину повністю, виключаючи супутню патологію. Для подальшого розбору хворого викладач надає студентам інформацію з історії хвороби стосовно результатів лабораторних та інструментальних методів діагностики. При цьому обсяг диференційованих хвороб не обмежується та включає різноманітні захворювання нирок та сечового міхура. Після цього кожен студент повинен виставити заключний діагноз, обґрунтовуючи його та призначити план лікування. Останній узгоджується з викладачем з обов'язковим урахуванням етіопатогенетичного підходу до його призначення. Подібна тактика проведення заняття сприяє активізації розумової діяльності, застосуванню дедуктивного методу та способу міркування від загальних положень до окремих висновків.

На практичному занятті після вступної частини викладач проводить оцінку вихідного рівня знань студентів за допомогою тестового контролю.

На заключному етапі заняття здійснюється контроль у вигляді розв'язання клінічних задач (використовується кейс-метод), після чого виставляється загальна оцінка з пари.

Для отримання студентом якісних знань необхідно організувати активну самостійну навчальну діяльність студентів. Її основна мета – розвиток пізнавальних здібностей, пошукових навичок, творчої активності та логічного мислення у студентів. Розвиток сучасних освітніх технологій дозволяє підвищити ефективність самостійної роботи студентів і якісно модернізувати навчальний процес у цілому. Для самостійної роботи студентам пропонуються методичні матеріали в середовищі «MOODLE» на сайті університету. Це сприяє формуванню цілісної системи відпрацювання навичок. Самостійна робота виконується студентами в межах академічної дисципліни під керівництвом викладача – як в аудиторний час (курація, тестування, опитування, освоєння практичних навичок, вирішення ситуаційних задач), так і в позааудиторний (робота в середовищі «MOODLE», вирішення клінічних задач). Окрім того, розроблені викладачами кафедри методичні розробки та лекції з дитячої нефрології, дозволяють оптимізувати технологію навчання таким чином, що студент при самостійній підготовці до практичного заняття має можливість ознайомитися з представленим теоретичним матеріалом. До уваги майбутнього спеціаліста

надаються ілюстрації, відеолекції, мультимедійні презентації, електронні версії підручників.

У кінці теми, при підготовці до заняття, студент може пройти тренувальне тестування з детальним розглядом варіантів відповідей, яке дає можливість оцінити свій рівень підготовки самостійно.

Висновок. На кафедрі педіатрії та медичної генетики в Вищому державному навчальному закладі України «Буковинський державний медичний університет» постійно вдосконалюється

навчальний процес для забезпечення високої європейської якості вітчизняної медичної освіти.

Використання зазначених методів викладання дитячої нефрології, які поєднують традиційні види занять (лекції та практичні заняття) і застосування сучасних комп'ютерних технологій (середовища «MOODLE») при самостійній підготовці студентів, дозволяє значно покращити засвоєння навчального матеріалу, що підвищує успішність з дисципліни та формує стійкі знання і навички.

Література.

1. Бабкіна О. Проблеми підвищення якості вищої освіти в Україні у контексті Болонських реформ. *Освіта і управління*. 2006. № 1. С. 91-95
2. Вартанова К.Ю. Проектная деятельность студентов как эффективный способ реализации личностно-ориентированного подхода. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2015. №9, Ч.2. С.61-63.
3. Волосовец О.П., Вітенко І.С. Зміст і форми організації самостійної роботи студента у вищих медичних навчальних закладах IV рівня акредитації. *Медична освіта*. 2004. № 1. С.5-8.
4. Галюк В.М., Галюк Н.М., Яворський М.І. Значення принципів Болонського процесу у підвищенні якості навчання на кафедрі внутрішньої медицини. *Буковинський мед. вісник*. 2012. № 3. С. 159-160.
5. Дмитришина Б.Я., Беш Л.В. Досвід організації самостійної роботи студентів IV курсу з педіатрії та його адаптація до умов кредитно-модульної системи навчання. *Запорозький мед. журнал*. 2009. Т.11, № 5. С. 133-135.
6. Інтерактивні методи навчання: навч. посібник / (П. Шевчук, П.Фенрих). *Щецін: WSAP*, 2005. С. 7-23.
7. Каменева Н.А. Развитие творческих способностей студентов высшего профессионального образования. *В мире научных открытий*. 2010. № 1-2. С. 197-204.
8. Караяни А.Г. Активные методы социально-психологического обучения. М.: [Без изд.], 2003. С. 2-10.
9. Кульчицкий В.И. Формування професіогенезу особистості студентів медичних вузів України. *Мед. освіта*. 2012. № 1. С. 36-39.
10. Лембрик І.С. Інтерактивні засоби навчання у викладанні дисципліни «Педіатрія», як приклад особистісно-діяльнісного підходу в освіті. *Міжнародний журнал педіатрії, акушерства та гінекології*. 2016. Т.9, №1. С. 49-53.
11. Поляченко Ю.В., Передерій В.Г. Медична освіта у світі та в Україні. К.: Книга плюс, 2005. 284 с.
12. Пономарьова-Семенова Р.О. Психологічні аспекти розвитку креативності обдарованої особистості. *Обдарована дитина*. 2007. № 7. С. 12.
13. Федченко С.Н. Использование современных технологий, системы контроля и коррекции знаний студентов в контексте Болонского процесса. *Клінічна та експериментальна патологія*. 2006. Т.5, №1. С. 53-56.

Literatura.

1. Babkina O. Problemi pidvishchennya yakosti vishchoi osviti v Ukraini u konteksti Bolons'kih reform. *Osvita i upravlinnya*. 2006. № 1. S. 91-95
2. Vartanova K.YU. Proektnaya deyatel'nost' studentov kak ehffektivnyj sposob realizacii lichnostno-orientirovannogo podhoda. *Filologicheskie nauki. Voprosy teorii i praktiki*. 2015. №9, CH.2. S.61-63.
3. Volosovec O.P., Vitenko I.S. Zmist i formi organizacii samostijnoi roboti studenta u vishchih medichnih navchal'nih zakladah IV rivnya akreditacii. *Medichna osvita*. 2004. № 1. S.5-8.
4. Galyuk V.M., Galyuk N.M., YAvors'kij M.I. Znachennya principiv Bolons'kogo procesu s pidvishchenni yakosti navchannya na kafedri vnutrishn'oi medicini. *Bukovins'kij med. visnik*. 2012. № 3. S. 159-160.
5. Dmitrishina B.YA., Besh L.V. Dosvid organizacii samostijnoi roboti studentiv IV kursu z pediatrii ta jogo adaptaciya do umov kreditno-modul'noi sistemi navchannya. *Zaporozhskij med. zhurnal*. 2009. T.11, № 5. S. 133-135.
6. Interaktivni metodi navchannya: navch. posibnik / (P. Shevchuk, P.Fenrih). *SHCHecin: WSAP*, 2005. S. 7-23.
7. Kameneva N.A. Razvitie tvorcheskikh sposobnostej studentov vysshego professional'nogo obrazovaniya. *V mire nauchnyh otkrytij*. 2010. № 1-2. S. 197-204.
8. Karayani A.G. Aktivnye metody social'no-psihologicheskogo obucheniya. M.: [Bez izd.], 2003. S. 2-10.
9. Kul'chic'kij V.J. Formuvannya profesiogenezu osobistosti studentiv medichnih vuziv Ukraini. *Med. osvita*. 2012. № 1. S. 36-39.
10. Lembrick I.S. Interaktivni zasobi navchannya u vkladanni disciplini «Pediatriya», yak priklad osobistisno-diyal'nisnogo pidhodu v osviti. *Mizhnarodnij zhurnal pediatrii, akusherstva ta ginekologii*. 2016. T.9, №1. S. 49-53.
11. Polyachenko YU.V., Perederij V.G. Medichna osvita u sviti ta v Ukraini. K.: Kniga plyus, 2005. 284 s.
12. Ponomar'ova-Semenova R.O. Psihologichni aspekti rozvitku kreativnosti obdarovanoi osobistosti. *Obdarovana ditina*. 2007. № 7. S. 12.
13. Fedchenko S.N. Ispolzovanie sovremennyh tekhnologij, sistemy kontrolya i korrekcii znanij studentov v kontekste Bolonskogo processa. *Klinichna ta eksperimental'na patologiya*. 2006. T.5, №1. S. 53-56.